

over den store Althebe. Saa da der er Naturen Hjon og storartet; men det er ikke den menneskelige Syden i en mild og venlig Omgivelse, saaledes som vi hist lærte den at kjende, der nu taler til os og ligesom varmer vort Hjerte, det er den store, øde Natur, der nu som for Aarhundreder siden uforandret fortæller sit eenfomme Liv, ligegyldig for Menneskenes Færd. Naturen er her en mægtig, men uventlig Vert, i hvis Hus man føler sig imponeret, men dog belemet.

Men den mest fremtrædende Side af den danske Natur, den, som ikke alene er den almindeligste, men ogsaa den mest karakteristiske, er sikkert den frodige smilende Skjønhed, som frembringes ved en yndig Forbindelse af Marker og Skove, Landsbyer, Herregaarde og Veie, der bugte sig mellem Bakker, mekens ofte det blaue, venlige Hav skinner frem i Baggrunden. Saaledes træffe vi de fleste Egne paa de danske Læ, saavel som paa Nørre- og Sønderjyllands Lyst. Saa deilige som Skovene, men især Bøge-skovene her findes, vil man længe forgjæves søge dem i fremmede Lande.

De to Landskaber, der findes fremstillede i nærværende Blad, afgive Billedet af en saadan venlig Natur i vor nærmeste Omgivelse; det er Udspringet og Udsøbet af den lille Aa „Mølleaen“, der omtrent 2 Mil nordlig for Kjøbenhavn, fra Vest til Ost, gennemstrømmer een af Landets skønneste Egne, idet den fra Juursøen løber gennem Frederiksdals Skove, Landsbyen Lyngby og den derved beliggende Lystskov Sorgenfri. Her begynder den at danne en Bue mod Nord og løber atter i østlig Retning gennem den nordlige Deel af Jægersborg Dyrehave, indtil den falder i Sundet.

Hvilken Rigdom af Naturskønheder træffer man ikke, naar man følger den lille Aa paa denne korte Vej! Fra Frederiksdals melandsk Skove kommer man til den venlige Landsby og yndige Egn, der miude om den konflekterende Drot, som havde valgt den til sit Dværgsopholdssted, gennem Sorgenfri Skov, der udbreder sine Kroner over dens klare Bæde. Fortsætte vi nu Veien langs Aaen over Brede, Drholm og Nymølles malerist beliggende Vandmøller, hvor Aaen paa begge Sider indsluttes af skovbegroede Høje og frodige Marker og ofte synes at tage sig i Krat og Enge, saa følger vi den tilsidst i dens Løb mellem Dyrehavens stolte Træer, hvis skønneste Partier, som ved Raadvad, røde Bro osv. vistnok høre til de mest maleriske i Landet og som vel ogsaa ere almindelig bejundret, idetmindste for enhver Kjøbenhavnner. Endelig løber Aaen forbi Strandmøllen og falder ud i Tresundet.

Det er dette sidste Sted, som er fremstillet i det andet Billede, der er taget fra Kysten i Retning mod Nordvest, altsaa med Strandveien og Dyrehaven i Baggrunden tilvenstre og Sundet med Kysten ved Skodsborg tilhøjre. Det første Billede fremstiller derimod Aaens Udspring af Juursøen og dens Løb mod Frederiksdals Mølle. I Baggrunden sees Juursøen, tilvenstre Frederiksdal Skov med de under Navn af „Blegeshuse“ bejundret smaa Bygninger og tilhøjre heelt ud mod Søen Ruinerne af den gamle Borg Hjortholm, hvoraf der dog nu kun er en Deel af den murede Grund og Levninger af Jordvolde og Grave tilbage. Skjænt vistnok de fleste af vore Læsere have icet disse Ruiner, er Borgens Historie dog maaskee mindre bejundret, hvilket er saameget mærkeligere, som den slutter sig til et af Middalalderens berømteste Saan. Det var nemlig paa Hjortholm, Lovelille levede i de første Aar efter at hun med Kong Valdemar Atterdag var kommen til Danmark, medens han selv opholdt sig tilsteds i Hoeskilde eller Kjøbenhavn og paa sine Reiser ofte havde Anledning til at besøge Borgen. Det var først, efter at Kjøbenhavn og maaskee ved samme Leilighed Hjortholm af Valdemar var tilbagegivet Hoeskildes Bispestol, at Lovelilles Opholdssted forlagdes til Gurte Slot. Hjortholm var imidlertid opført længe før denne Tid, maaskee som Jagtslot under Eric Slipping og har formodentlig alt paa Valdemars Tid været befaftet, saaledes som det af Bedel Simonson omtales i „Annaler for nordisk Oldkyndighed“.

Senere forblev Slottet under den roeskildske Bispestol; Grunden, hvorpaa det er bygget, var allerede af Absalon bleven den skænket tilligemed Kjøbenhavn og et halvt Herred, hvorfor ogsaa Bisp Peter af Hoeskilde paa sit Slot Hjortholm, Aar 1276, udstedte Privilegier for sin Stab Kjøbenhavn. Skjænt det senere ofte nævnes, er dets Historie ikke meget mærkelig, for det atter i Grevens Feide spiller en Rolle ved sit tappre Forsvar under Peder Gøbske, der ikke overgav det til Grev Christoffer af Dibenborg, før Børnet, Vægtgangen og den ene Side af Slotsmuren vare nedslidte og Slottet ødelagt (1535). Da Frederik III siden opførte Jagtslottet Frederiksdal, benyttedes en Deel af Stenene dertil, saa at der nu kun ere saa Resten af Borgen tilbage.

Endnu i een Henseende fortjener Mølleaen at nævnes. Skjænt Danmark intet Fabriksland er, har man dog fortraffelig forstaaet at drage Fordeel af dette lille Vandløb. Uagtet dets ringe Vandmængde og skjænt det fra sit Udspring af Juursøen indtil det falder i Havet, kun har et Fald af 63 Fod, driver det dog ikke færre end 12 forskjellige Værker, nemlig: 4 Møller og Grønmøller: ved Frederiksdal, Lyngby, Fuglebad og Stampen; 3 Klæbefabrikker: ved Brede, Nymølle og Stampen; 3 Papirmøller: ved Drholm, Nymølle og Strandmøllen; 1 Kobberværk ved Brede og 1 Jerntraanfæbril ved Raadvad, hvilke Værker tilsammen bestyrtede over 500 faste Arbeidere, hvorved dog maa bemærkes, at nogle af Fabrikkerne tillige bruge Dampkraft.

Et miskjendt Navn.

(Af S. Henri Verhous; efter det Franste ved z. y.)

I Slutningen af November Maaned 1813 gik en Olding langsomt henad Saint-Michel og syntes at styre sin Gang henimod det befolkede og fattige Kvarter, der dengang langt mere end nu omgav den mørke Notre-Dame. Hans Nys var frumbøjet og han støttede sig til en Stok med Elfenbensknapp; en bredskygget Hat hvilede paa hans Hoved. Omendkjænt Mørket faldt paa, kunde man dog tydeligt see den ærværdige Althed, der hvilede over hans Ansigt og det dybe Udtryk af Sorg, som blandede sig deri. Mængdens Bevægelser, Gangens velgjørende Indvirkning og den smukke Aften opklarede undertiden hans Ansigt; men snart vendte hans Sørgmodighed tilbage, og hans Træk antog igjen deres forrige Bitterhed. Nu kæmpede han atter med den uafsluttede fixe Idee, som pinte ham; han løstede Hovedet i Veiret; han saae sig om og søgte Udspredelse i enhver Gjenstand, men Intet lindrede hans Dube og snart faldt han tilbage til sin forrige Modløshed.

Uagtet sin Alder af fem og trestidstve Aar skred Oldingen raskt henimod Notre-Damepladsen, gik ind i flere Gæde, steg endog høit op i dem, besøgte en Deel Syge og trostede disse lidende Skabninger med blide og venlige Ord. De, der omgav dem, opmuntrede han og roste deres Taalmodighed og Omsorg; sjældent gik han bort uden at efterlade de fornødne Midler til Medicin eller til det manglende Brød.

Da han havde endt sit Kjærlighedsværk, vilde han vende tilbage til sit Hjem og gik hen til en Vogn, men hørte en undseelig Stemme, der i en sagte Tone bad om en Almisje. Han vendte sig om og saae en ung Mand.

„Hvorfor arbejder De ikke?“ sagde han, „jeg er ikke rig nok til at komme dem til Hjælp, der ikke ville hjælpe sig selv.“

Tiggeren svarede Intet, men vendte sig hurtigt bort, løb henimod Grevepladsen, og vilde styrte sig i Seinen, da Oldingen greb ham i Armen. Han havde fattet den Ulykkelige Beslutning og var illet efter ham saa hurtigt, som hans gamle Been tillode det, for at fresse den Ulykkelige fra Selvmord.

„Tilgiv mig et Dieklids Saardhed eller Ubetænksomhed,“ sagde han, idet han gav den unge Mand et Femfrancstykke. Denne stodte blidt hans Haand bort.

„Ligemeget, om jeg doer idag eller imorgen,“ sagde han. „Denne Ulykkelige, som jeg har tiggert i et svagt Dieklid, skal ikke forhale min Død to eller tre Dage.“ Han vilde bortferne sig, men sank svag og udmattet tilbage paa Steenbroen.

„Tak, min Herre,“ sagde han, idet han udstrakte Haanden, „Tak! Den Sygdom, jeg lider af, vil hurtigt dræbe mig. Gud velsigne Deres Almisje; thi nu kan jeg træde reen for Gud, uden at Selvmordsmarkedet skal rangire min Pande. Tak, jeg doer uden Forbrydelse, uden Samvittighedsnag!“

Oldingen tog den unge Mand's Haand og søgte hans Puls, der slog med en voldsom og feberagtig Hurtighed; Skinet fra en forbitjrende Vogns Lygte viste ham hans lidende Træk. Han saae tillige paa den Ulykkelige's Klæder og Lader, at han ikke hørte til den arbejdende Klasse.

„Deres Tilstand kræver en Læges Omsorg,“ sagde han; „betro Dem til mig, og jeg skal yde Dem den.“

„Jeg puster hellere at døe, end at ligge paa Hospitalet,“ svarede den Syge.

„Det er heller ikke til Hospitalet, jeg fører Dem, men til nogle brave Folk, der ere mig hengivne, og som ville pleie Dem som deres Barn. Gat Mod! Fortviol ikke over Deres Skjæbne, men giv mig Deres Arm; saa gammel jeg er, kan jeg dog nok hjælpe Dem.“

Og han gav den unge Mand sin Arm, og ledede ham til et nærliggende Hus, hvor en rejskaffen Elfenbensarbejder boede.

„Madame Jeanne,“ sagde Doctoren, idet han henvendte sig til en Kone paa fyrgetve Aar, „De har ofte levidnet mig det Duffe at tjene mig, til Tak for den Omsorg, jeg har vist Dem. Her tilbyder sig en Leilighed. Denne unge Mand, der er en af mine Venner, er syg; behold ham hos Dem, til han bliver rask. Der, tag denne Pung; De vil deri finde Midler til at bestreide vor Bens Udgifter.“

„Vi vilde hellere give ham vor egen Seng, end at den, De har bragt os, skal sove slet, Herr Doctor,“ afbrød Konen ham, og begge gavede sig til at rede den unge Mand, der knap kunde holde sig opreist, et Leie. Doctoren forestred ham derpaa nogle Lægemidler og gik bort med Løste om at komme igjen den næste Morgen.

Dagen efter havde den unge Mand's Tilstand forværret sig; Feberen antog en farlig Charakter; i hans Phantasien nævnedes han tusinde forskjellige Ting i et fremmed Sprog; han kaldte sin Moder tilhjælp; han blandede Nationalfange mellem sine Klager og vilde fortvilede Udbrud; han lovede sin Fortroede snart at ægte hende: aldrig havde Sygdommen frembragt en større Forvirring af smertefulde Ideer.

I ni Dage og Nætter havde de rejskafne Folk, hvem Doctoren havde betroet den fremmede, vaaget ved hans Seng; den gamle Læge kom flere Gange om Dagen for at see til ham og endelig kronedes deres store Omsorg og Opoffrelse med Held. Den Syge opførte med at phantasere, Feberen taakte sin farlige Charakter og han kunde nyde nogle lette Fødemidler. Det var en Fesdag i Arbejderens fattige Leilighed; thi An-

toine og hans Kone havde fattet en faderlig Kjærlighed til den unge Mand, som skylde deres smukke Omhu sit Liv.

Reconvalescentens første Ord vare en Tak sin Vert og en Forepørgsel om den kjærlige Døtters Navn. Til hans store Forundring svarede de, at de ikke vidste det. Doctoren havde helbredet en af deres Naboer, og da denne havde erfaret, at Jeanne var syg, havde hun bedt ham om at helbrede hende. En Dag, da Doctoren gik ud af den Bolig hvor han havde bragt Sundhed og Luft, fik Antoine ham tre Guldstykker i Haanden. „Troer De,“ sagde Doctoren, „at jeg udøver min Kunst, for at De skal give mig en Maaned's Arbeidsjon? De har anvendt Tid nok paa at pleie Deres Kone.“

Hvad de gode Folk fortalte deres Patient, rørte ham dybt. Da hans Velgjører kom om Aftenen, greb han hans Haand og førte den til sine Læber.

„Jeg skylder Dem Livet,“ sagde han, „og endnu mere, jeg skylder Dem, ikke at have begaaet en Forbrydelse.“

„En Forbrydelse, ja mit Barn; thi det er altid en stor Feil ved Selvmord at unddrage sig de Prover, Gud paalægger os, ja selv de Uretfærdigheder, Menneskene tilføie os til Gjengjæld for de Tjenester, vi have gjort dem. Gud vil fordre os til Regnskab for de første; hvad de andre angaaer, bør man hevne sig ved Foragt eller Bøller ved Tilgivelse.“

Oldingen luffede ved disse Ord med saamegen Sørgmodighed, at det var let at indsee, at han hermed havde gjort en bitter Hentydning til sit eget Liv.

„Hvorledes,“ sagde den unge Mand, „kan De, der er saa ædel, saa god, kan De have Noget at bebreide Menneskene?“

„Lad os ikke tale om disse Saar, som ikke engang en Bøns Haand bør røre ved,“ afbrød Oldingen; „lad os hellere tale om Deres Sager, nu da De er helbredet. Hvad vil De tage Dem for, og hvori kan jeg tjene Dem?“

„Jeg skylder Dem mit Livs Historie, selv om den indeholder Hemmeligheder; men den er ganske simpel. Jeg er født i Wien, hvor min Fader var Læge; men han erhvervede sig større Berømmelse end Formue. Han døde fattig for fire Aar siden, uden at efterlade min Moder andet, end nogle meget middelmaadige Indkomster af et lille Hus og det tvivlsomme Haab om en ombisitet Arv i Paris. Jeg havde studeret under Sommering, bejundret ved sine videnskabelige Arbejder, og Intet vilde havde manglet i min Lykke, hvis jeg havde kunnet leve af mit Arbejde og ægte min Cousine Mina, som jeg elskede. Men unge Læger have kun liden Praxis og saa faa Penge. Efter et Aars unyttige Forjøg, forgjæves Anstrengelse og stoffet Haab, gav min Moder mig det Raad at rejse til Paris og der søge at faae Arven udbetalt. Jeg fulgte det, forlod Wien, kom til Paris og satte mig ind i Sagen. Min Ret var uomtvistelig; men jeg maatte plaidere og dertil havde jeg ikke Penge nok. Føi dertil, at jeg var en Ublænding, som ikke kjendte Nogen i Paris og den sørgelige Omstændighed, at Lydsland erklærede Frankrig Krig, hvorved det blev mig umuligt at vende tilbage til mit Fædreland; lykkeligvis gjorde min Ringhed, at jeg ikke blev arresteret som Krigsfange. Jeg levede nogen Tid af Information i Lybft, som jeg gav nogle Studenter; men Sygdommen betog mig snart denne sidste Hjælpelinde. Veiret, knuust, næsten vanvittig . . . De kjender Resten . . . Jeg tiggede, min Herre, og uden Dem var jeg død! Død ved et Selvmord, min Gud!“

„Deres Faders Navn er mig bejundret, min Herre, naattet det Ubejundretskab med Udlandets Videnskabelighed, hvori vi leve her i Frankrig. Jeg veed, at Lægevidenskaben og Naturhistorien skalde ham vigtige Opdagelser.“

„Min Fader har i Særbesøghed rettet sine Studier paa Nervestystemet,“ svarede den unge Mand.

Oldingen bejundrede og hans Møst Hjelvede, da han spurgte: „Og til hvilke Resultater kom han?“

„At Halsbugning er den smerteligste af alle de Dødsstraffe, Menneskene have opfundet,“ svarede den unge Mand.

Oldingen, der havde rejst sig for at blive Herre over den Bevægelse, som greb ham, sank tilbage paa sin Stol og vilde tale; men hans Læber kunde kun fremstamme uforstaaelige Ord.

„Ja, min Herre,“ vedblev den unge Mand, „min Fader har havt Mod til at foretage alle disse sørgelige Forjøg. For at fravriste Naturen dens Hemmeligheder, har han ved Skafottet hentet de Hoveder, der faldt for Bøddelens Zxe . . . Nu vel! han er kommen til den Overbeviisning, at Beviisigheden vedvarer længe efter Afhugningen. Ligesom Albini har han vist, at Muskeltrækningerne vedblive tre eller fire Timer efter Døden. Han har seet, mere end et Kvarter efter Hovedets Afstillelse fra Kroppen, at Zinene luffede sig, naar de bleve udfatte for Lysets Indvirkning. Han har overbeviist sig om, at Tungen, stikken af en Lancet, hurtigt traf sig tilbage og at Trækkene udtrykte en pinlig Hølelse. To Gange har jeg med Stræk seet, at en Giftblanders Hoved vendte Zinene til den Side, hvorfra man kaldte paa ham!“

Oldingen havde skjult sit Ansigt i sine Hænder, han græd.

„Min Fortælling forfrækker Dem, ikke sandt? Min Fader har kun hengivet sig til disse skrækelige Studier for at modarbejde en fransk Læge, en Opfinder af et grusomt Dødsbedskab; et Bedskab, ved hvilket Navnet „Guillotin“ kræber og bestandigt vil klæbe!“

Oldingen rejste sig majestætisk.

„Unge Mand,“ sagde han med Blidhed og Bærdighed, „overlad Pavgæstelse til Mængden og bestyld ikke en Mand, naar blot Folkerygter og Løgne ligge til Grund. Guillotin, denne Guillotin, som De foragter og som Deres Fader havde; Guillotin, hvis Navn man ikke nævner uden Skræk; Guillot-